

Børnefattigdom i Danmark

Kontanthjælpsloftet øger antallet af fattige børn i hele landet

Antallet af børn under fattigdomsgrænsen steg med 10.500 børn alene i 2016. Det er en rekordstor stigning i børnefattigdommen og skyldes i høj grad kontanthjælpsloftet. Der har været en mærkbar stigning i andelen af etårs-fattige børn i hele landet. Stigningen har været særlig stor i de kommuner, som i forvejen havde en relativ høj andel af etårs-fattige børn. Udbredelsen af børnefattigdom er højest på Lolland-Falster, i Sønderjylland og Vestsjælland samt en række københavnske vestegnskommuner, hvor mere end 5 pct. af børnene er under fattigdomsgrænsen.

af analysechef **Jonas Schytz Juul**

26. februar 2018

Analysens hovedkonklusioner

- Antallet af børn, der bor i en familie, hvis indkomst ligger under fattigdomsgrænsen, steg voldsomt i 2016. I 2016 var der 48.300 etårs-fattige børn. Det er en stigning på 10.500 børn på bare et år.
- Udbredelsen af børnefattigdom er højest på Lolland-Falster, i Sønderjylland og Vestsjælland samt en række københavnske vestegnskommuner. Den højeste andel af etårs-fattige børn er på Langeland, hvor 7,6 pct. af børnene bor i en familie med en indkomst under fattigdomsgrænsen.
- Den kommune med færrest etårs-fattige børn er Egedal Kommune, hvor 1,4 pct. af børnene bor i familier, der har en indkomst under fattigdomsgrænsen. Der er altså over 5 gange så stor en andel af etårs-fattige børn på Langeland, som der er i Egedal Kommune.
- Der har været en stigning i andelen af etårs-fattige børn i hele landet i 2016. Generelt har stigningen været størst i de kommuner, som i forvejen har en høj andel.

Kontakt

Analysechef

Jonas Schytz Juul

Tlf. 33 55 77 22

Mobil 30 29 11 07

jsj@ae.dk

Kommunikationskonsulent

Sarah Steinitz

Tlf. 33 55 77 16

Mobil 28 68 34 60

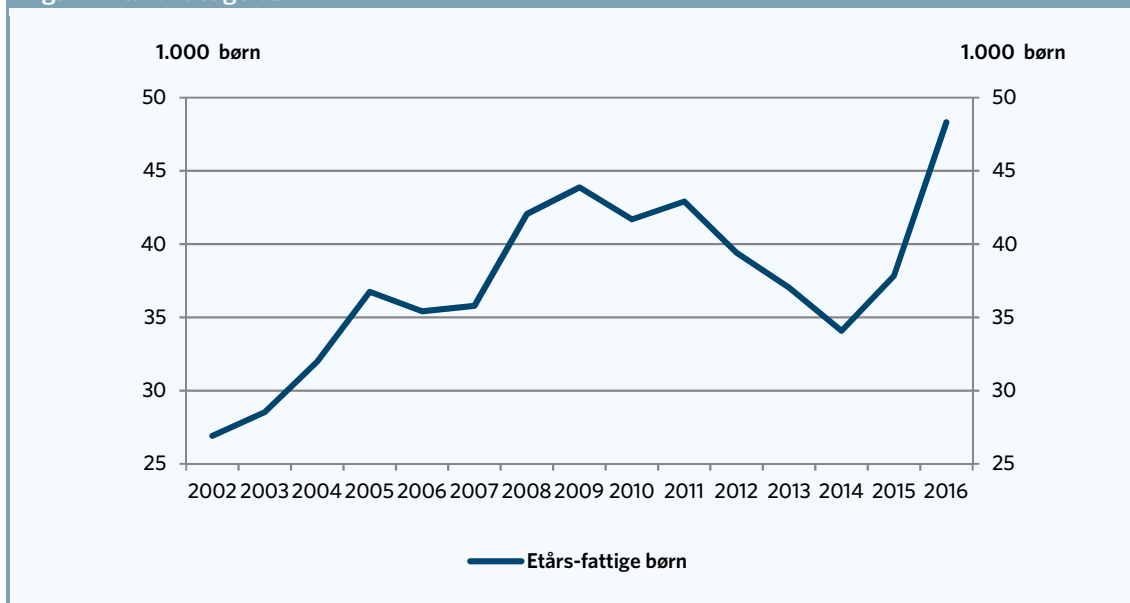
ss@ae.dk

Kontanthjælpsloftet har sendt rekordmange børn under fattigdomsgrænsen

Antallet af børn, der bor i en familie, hvis indkomst ligger under fattigdomsgrænsen, steg voldsomt i 2016. I 2016 var der 48.300 etårs-fattige børn. Det er en stigning på 10.500 børn på bare et år.

Den store stigning i antallet af børn, som er under fattigdomsgrænsen, skyldes bl.a. kontanthjælpsloftet. De nyeste tal for fattigdom er fra 2016, hvor kontanthjælpsloftet var indført i 3 måneder. Men selvom det "kun" har været indført i 3 måneder af året, har det alligevel bidraget til den kraftige stigning i antallet af børn under fattigdomsgrænsen. Udviklingen i etårs-fattige børn er vist i figur 1.

Figur 1. Etårs-fattige børn

Anm: Se definition fattigdomsgrænse i boks 1.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Ud af de 48.300 etårs-fattige børn bor de 10.100 børn i familier, der er ramt af kontanthjælpsloftet i 2016. Kontanthjælpsloftet ramte imidlertid mindre voldsomt i 2016, end det vil gøre i 2017 og fremover, da loftet kun var gældende i de sidste 3 måneder af 2016. Et foreløbigt skøn over, hvor mange børn der vil komme under fattigdomsgrænsen, hvis kontanthjælpsloftet havde været indført i hele 2016, viser, at yderligere 15.000 børn ville komme under fattigdomsgrænsen. Dermed ville antallet af etårs-fattige børn være omkring 63.000 børn, hvis kontanthjælpsloftet havde været gældende i hele 2016.

Frem til 2015 var der en officiel definition af 'økonomisk fattige' i Danmark. Økonomisk fattige er personer, som gennem tre år har en indkomst, der er mindre end halvdelen af medianindkomsten, ikke er studerende og ikke har en formue på over 100.000 kr. Den præcise fattigdomsgrænse i kroner og ører fremgår af boks 1 sidst i analysen.

I denne analyse er fokus på den geografiske fordeling af børn under fattigdomsgrænsen, og der er set på etårs-fattige børn. Definitionen af fattigdom er den samme, som den tidligere officielle grænse, bortset fra at der kun måles i et år frem for tre år. Udviklingen i det samlede antal fattige er analyseres i analysen "Rekordmange børn er under fattigdomsgrænsen"¹

¹ "Rekordmange børn er under fattigdomsgrænsen", AE 14. januar 2018, https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_rekordmange-boern-under-fattigdomsgraensen.pdf

Stor kommunal forskel i antallet af etårs-fattige børn

Der er stor forskel mellem kommunerne i antallet af etårs-fattige børn. I tabel 1 er de 15 kommuner med henholdsvis relativt flest og færrest børn under fattigdomsgrænsen vist.

Af tabel 1 ses det, at helt i top er Langeland kommune, hvor 7,6 pct. af børnene nu er i familier, som har en indkomst under fattigdomsgrænsen. Herefter følger Lolland, Guldborgsund og Slagelse, hvor omkring 7 pct. af børnene nu er under fattigdomsgrænsen. Generelt ses det af tabellen, at der dels er en række kommuner i områderne Lolland-Falster, Sønderjylland og Vestsjælland, og dels en række københavnske vestegnskommuner som Brøndby, Ishøj og Høje-Taastrup blandt de 15 kommuner med den relativt højeste andel af etårs-fattige børn.

Af tabel 1 fremgår også de 15 kommuner, hvor der er relativt færrest børn i familier under fattigdomsgrænsen. Den kommune med færrest etårs-fattige børn er Egedal kommuner, hvor 1,4 pct. af børnene bor i familier, der har en indkomst under fattigdomsgrænsen. Der er altså over 5 gange så stor en andel af etårs-fattige børn på Langeland som der er i Egedal kommune.

Næstefter Egedal kommer Allerød, Skanderborg og Gentofte kommuner med omkring 2 pct. etårs-fattige børn. Generelt ses det af tabel 1, at de 15 kommuner med relativt færrest etårs-fattige børn er placeret omkring hovedstaden og omkring Århus.

Tabel 1. Top- og bundkommuner, andel etårs-fattige børn

Flest	Antal børn	Andel i pct.	Færrest	Antal børn	Andel i pct.
Langeland	140	7,6	Egedal	150	1,4
Lolland	500	7,1	Allerød	110	1,8
Guldborgsund	740	6,8	Skanderborg	310	2,0
Slagelse	1.020	6,7	Gentofte	370	2,1
Brøndby	460	6,2	Rudersdal	280	2,2
Morsø	250	6,1	Favrskov	270	2,3
Ishøj	310	6,0	Furesø	220	2,3
Tønder	440	5,8	Roskilde	420	2,3
København	6.090	5,7	Hørsholm	130	2,4
Høje-Taastrup	640	5,7	Rebild	170	2,5
Kalundborg	540	5,6	Lyngby-Taarbæk	290	2,5
Struer	240	5,6	Dragør	80	2,5
Odsherred	310	5,5	Greve	310	2,8
Faxe	400	5,5	Solrød	150	2,8
Haderslev	620	5,5	Lejre	170	2,8
<i>Hele Danmark</i>	<i>48.300</i>	<i>4,1</i>	<i>Hele Danmark</i>	<i>48.300</i>	<i>4,1</i>

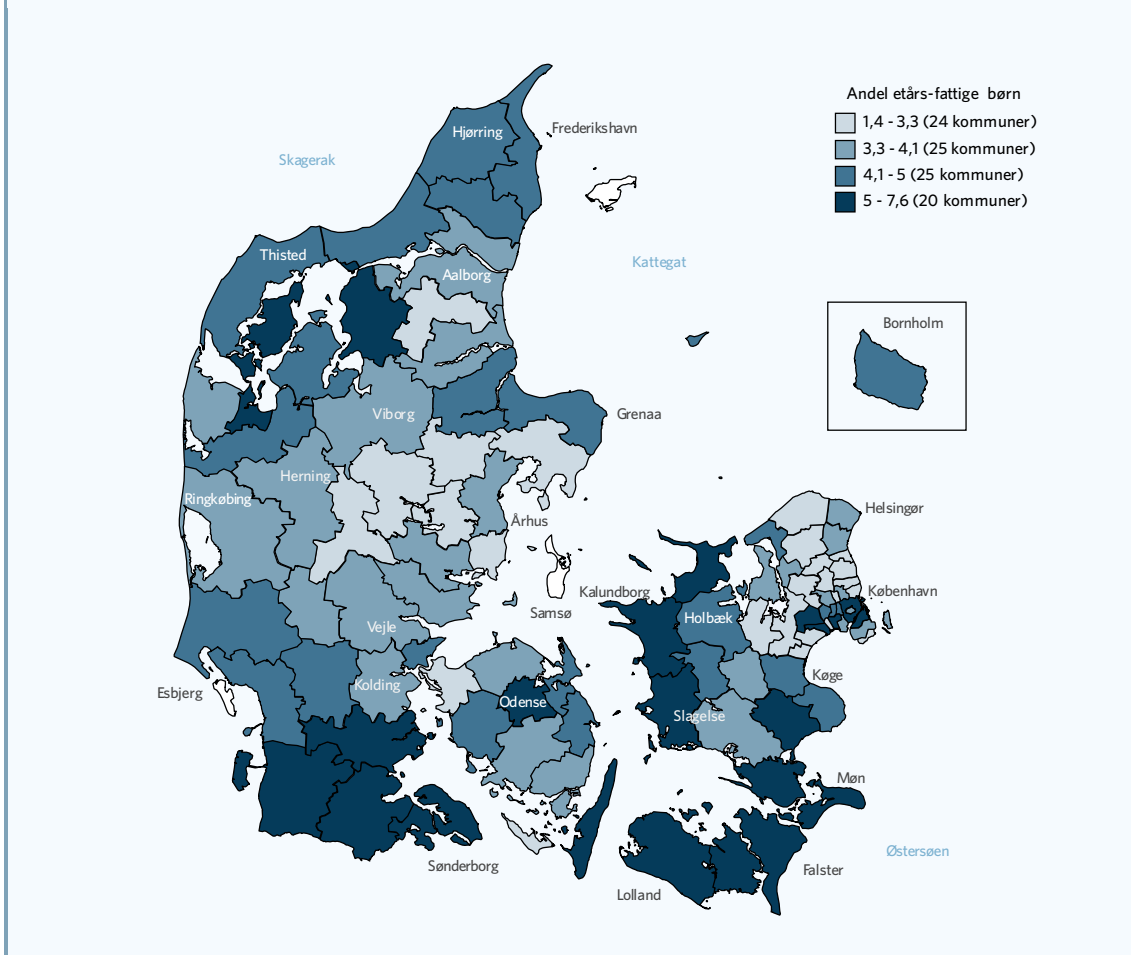
Anm: Se definition fattigdomsgrænse i boks 1. Ærø, Samsø, Læsø og Fanø er udeladt. 2016
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I figur 1 er der vist et kort over andelen af etårs-fattige børn i hver kommune. På kortet er de mørkeste kommuner de kommuner med relativt flest etårs-fattige børn. De lyseste kommuner er de kommuner med relativt færrest etårs-fattige børn. Af kortet ses det tydeligt, at Lolland-Falster, Vest- og Sydsjælland

og Sønderjylland er områder med relativt mange etårs-fattige børn. Samtidig ses det, at Odense, København og en række københavnske vestegnskommuner også er blandt de kommuner med relativt flest etårs-fattige børn.

De kommuner, der har relativt færrest etårs-fattige børn, er i høj grad placeret nord for og omkring København og en række kommuner omkring Århus.

Figur 1. Etårs-fattige børn 2016, pct.

Anm: Se definition fattigdomsgrænse i boks 1. Ærø, Samsø, Læsø og Fanø er udeladt.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

10.500 flere fattige børn rundt om i landet

I 2016 steg antallet af etårs-fattige børn med 10.500 børn bl.a. pga. indførelsen af kontanthjælpsloftet. Det svarer til en stigning på 28 pct. på bare et enkelt år. Der har været en stigning i antallet af etårs-fattige børn i langt de fleste kommuner. Der er dog en tendens til, at stigningen har været særlig voldsom i de kommuner, der i forvejen har en relativ stor andel af børn under fattigdomsgrænsen.

I tabel 2 er der vist de 15 kommuner med henholdsvis den højeste og laveste andel af etårs-fattige børn. I tabellen er stigningen i antallet og andelen af etårs-fattige børn fra 2015-2016 vist. Det ses af tabellen, at 11 af de 15 kommuner med den største andel fattige, har haft en stigning af etårs-fattige børn på mere end 1 pct. point på bare et år. Stigningen er dermed større end for hele landet, hvor andelen af etårs-fattige børn steg med 0,9 pct. point.

Af tabel 2 fremgår også de 15 kommuner med den laveste andel fattige og deres stigning i etårs-fattige børn. Her ses det, at for mange af kommunerne har stigningen været mindre end for de kommuner med den største andel af fattige. 10 af de 15 kommuner med relativt færrest etårs-fattige børn har oplevet stigninger på under 1 pct. point. Så selvom stigningen i etårs-fattige børn også er mærkbar i disse kommuner, er fremgangen mindre end den er i de fleste mest udsatte kommuner. Eksempelvis har der været en stigning i andelen af etårs-fattige børn på 0,2-0,3 pct. point i Allerød, Gentofte, Furesø og Hørsholm kommuner, mens der har været en stigning på omkring 2-3 pct. point på Langeland, Guldborgsund, Morsø og Odsherred.

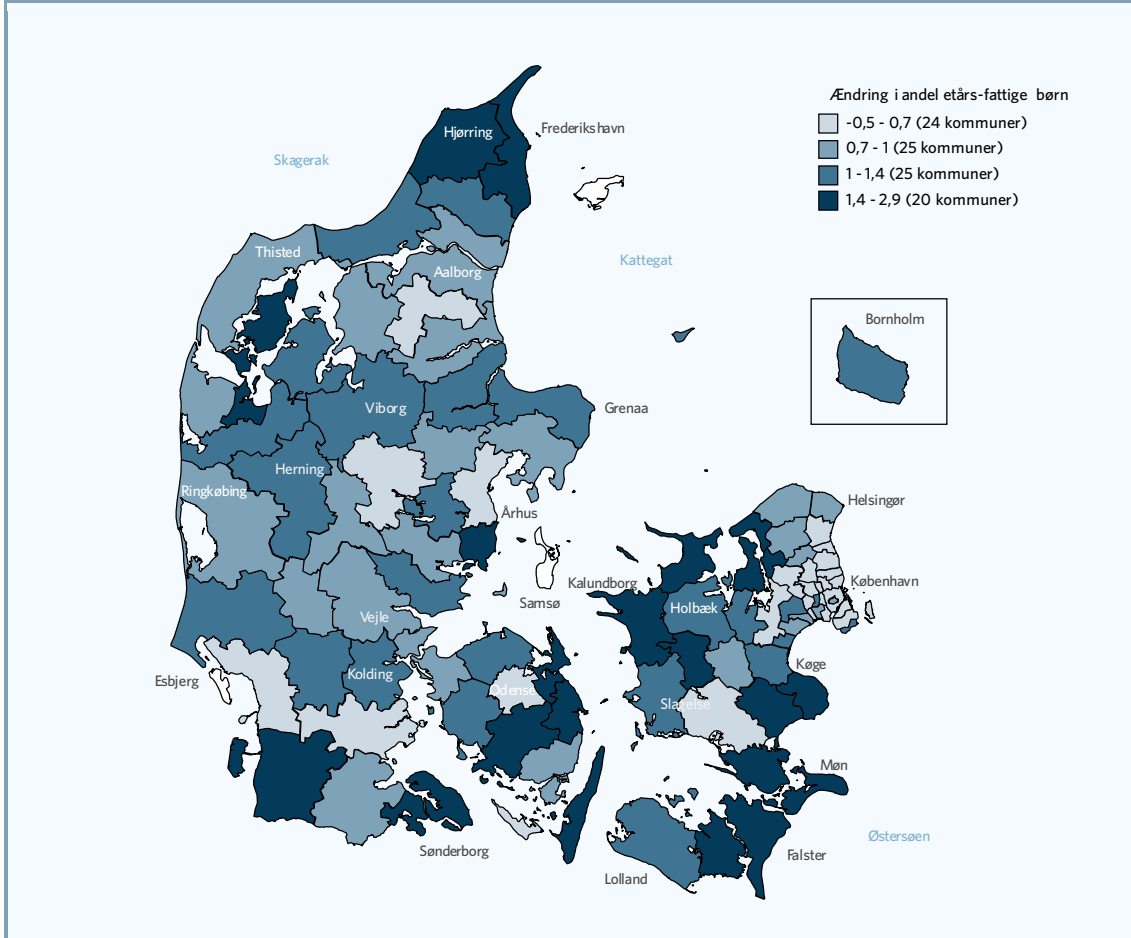
Størst	Stigning i antal	Stigning, pct. point	Lavest	Stigning i antal	Stigning, pct. point
Langeland	50	2,4	Egedal	30	0,3
Lolland	80	1,3	Allerød	40	0,7
Guldborgsund	200	1,8	Skanderborg	160	1,0
Slagelse	200	1,3	Gentofte	40	0,2
Brøndby	70	0,8	Rudersdal	50	0,4
Morsø	70	1,8	Favrskov	110	1,0
Ishøj	40	0,8	Furesø	20	0,2
Tønder	120	1,6	Roskilde	90	0,5
København	410	0,3	Hørsholm	10	0,2
Høje-Taastrup	140	1,2	Rebild	40	0,6
Kalundborg	150	1,7	Lyngby-Taarbæk	70	0,6
Struer	70	1,6	Dragør	40	1,3
Odsherred	170	2,9	Greve	90	0,8
Faxe	120	1,7	Solrød	50	1,0
Haderslev	70	0,7	Lejre	60	1,1
<i>Hele Danmark</i>	<i>10.500</i>	<i>0,9</i>	<i>Hele Danmark</i>	<i>10.500</i>	<i>0,9</i>

Anm: Se definition fattigdomsgrænse i boks 1. Ærø, Samsø, Læsø og Fanø er udeladt.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Udviklingen i andelen af etårs-fattige børn kan også illustreres på et landkort. I figur 2 er stigningen i andelen af etårs-fattige børn vist på kommuner opgjort i procentpoint. De mørkeste kommuner er de kommuner med den største stigning, mens de lyseste kommuner er de kommuner med den mindste stigning.

Af landkortet ses det, at der er en række Syd- og Vestsjællandske kommuner, Sønderjyske kommuner og Nordjyske kommuner, hvor der har været en stor stigning i andelen af etårs-fattige børn. Samtidig ses det, at de lyse kommuner, hvor stigningen har været mindst, særligt er placeret nord for og omkring København.

Figur 2. Ændring i andel etårs-fattige børn 2015-2016, pct. point

Anm: Se definition fattigdomsgrænse i boks 1. Ærø, Samsø, Læsø og Fanø er udeladt.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Boks 1. Fattigdomsgrænsen

Fattigdomsgrænsen blev vedtaget i 2013 på baggrund af ekspertudvalgets anbefalinger og efter inspiration fra bl.a. OECD og EU. Ifølge fattigdomsgrænsen er man fattig, hvis man gennem tre år i træk har en indkomst, som er under halvdelen af medianindkomsten (se nedenfor), ikke har formue på over 100.000 kr. og ikke er studerende. Personer under fattigdomsgrænsen er her betegnet som "økonomisk fattige".

Personer, som falder under fattigdomsgrænsen i et enkelt år, betegner vi som "étårs-fattige". Forskellen på de to begreber er altså, at økonomisk fattigdom opgøres over et 3-årigt sigte, mens étårs-fattige optælles for året.

Fattigdomsgrænsen er formelt blevet afskaffet af Venstre-regeringen, men selv om man har afskaffet måleinstrumentet og dermed ikke længere er forpligtet til at opgøre fattigdom, eksisterer problemet stadigvæk. I AE fortsætter vi med at sætte tal på antallet af fattige i Danmark.

Medianindkomsten

Medianindkomsten er den midterste indkomst i indkomstfordelingen. Det vil sige, at der er nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er højere end medianindkomsten og nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er lavere end medianindkomsten. Der benyttes den husstandsækvivalerede disponible indkomst, det vil sige indkomsten efter skat korrigeret for stordriftsfordele i familier med flere familiemedlemmer.

Fattigdomsgrænsen i kroner og øre

Hvornår en familie konkret vil ryge ned under fattigdomsgrænsen, afhænger af familietyper. For en enlig person er fattigdomsgrænsen på 110.100 kr. efter skat om året eller 9.200 kr. om måneden. Det er opgjort efter skat og skal dække alle udgifter til fx bolig, mad, forsikringer, tøj, medicin, transport, reparationer, fritid osv. Af tabellen herunder fremgår fattigdomsgrænserne for forskellige familier.

Fattigdomsgrænsen for forskellige familietyper, 2017-prisniveau

Personer i familien	Grænse pr. familie pr år	Grænse pr. person pr. år	Grænse pr. person pr. måned
1 person	110.100	110.100	9.200
2 personer	166.900	83.500	7.000
3 personer	212.800	70.900	5.900
4 personer	252.900	63.200	5.300
5 personer	289.200	57.800	4.800
6 personer	322.600	53.800	4.500

Anm: Opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Bilag 1. Etårs-fattige og etårs-fattige børn i alle kommuner

Bilagstabel 1. Andel etårs-fattige

Kommune	Andel	Kommune	Andel	Kommune	Andel
København	5,7	Aalborg	3,4	Vejle	2,8
Ishøj	4,5	Gladsaxe	3,3	Hillerød	2,7
Lolland	4,5	Hvidovre	3,3	Greve	2,7
Guldborgsund	4,5	Rødovre	3,3	Gribskov	2,7
Albertslund	4,4	Næstved	3,3	Billund	2,7
Brøndby	4,3	Thisted	3,3	Herlev	2,6
Slagelse	4,3	Helsingør	3,2	Vallensbæk	2,6
Høje-Taastrup	4,2	Sorø	3,2	Roskilde	2,6
Odense	4,2	Horsens	3,2	Nordfyns	2,6
Langeland	4,1	Skive	3,2	Lemvig	2,6
Glostrup	3,8	Frederikshavn	3,2	Frederikssund	2,5
Randers	3,8	Køge	3,1	Syddjurs	2,5
Frederiksberg	3,7	Halsnæs	3,1	Silkeborg	2,5
Faxe	3,7	Ringsted	3,1	Ringkøbing-Skjern	2,5
Vordingborg	3,7	Nyborg	3,1	Lyngby-Taarbæk	2,4
Haderslev	3,7	Vejen	3,1	Ikast-Brande	2,4
Tønder	3,7	Holstebro	3,1	Middelfart	2,3
Aabenraa	3,7	Brønderslev	3,1	Odder	2,3
Fredericia	3,7	Mariagerfjord	3,1	Hedensted	2,3
Morsø	3,7	Jammerbugt	3,1	Furesø	2,2
Odsherred	3,6	Tårnby	3,0	Hørsholm	2,2
Kalundborg	3,6	Kerteminde	3,0	Solrød	2,1
Struer	3,6	Herning	3,0	Lejre	2,1
Aarhus	3,6	Viborg	3,0	Dragør	2,0
Norddjurs	3,5	Ballerup	2,9	Rudersdal	2,0
Vesthimmerland	3,5	Stevns	2,9	Rebild	1,9
Hjørring	3,5	Bornholm	2,9	Favrskov	1,8
Holbæk	3,4	Assens	2,9	Skanderborg	1,8
Svendborg	3,4	Varde	2,9	Allerød	1,6
Sønderborg	3,4	Gentofte	2,8	Egedal	1,5
Esbjerg	3,4	Fredensborg	2,8		
Kolding	3,4	Faaborg-Midtfyn	2,8		

Anm: Se definition fattigdomsgrænse i boks 1. Ærø, Samsø, Læsø og Fanø er udeladt.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Bilagstabel 2. Andel etårs-fattige børn

Kommune	Andel	Kommune	Andel	Kommune	Andel
Langeland	7,6	Esbjerg	4,4	Aalborg	3,5
Lolland	7,1	Vejen	4,4	Tårnby	3,5
Guldborgsund	6,8	Stevns	4,4	Herning	3,5
Slagelse	6,7	Skive	4,3	Viborg	3,5
Brøndby	6,2	Brønderslev	4,3	Vejle	3,4
Morsø	6,1	Holbæk	4,2	Gribskov	3,3
Ishøj	6,0	Køge	4,2	Herlev	3,3
Tønder	5,8	Jammerbugt	4,2	Vallensbæk	3,3
København	5,7	Bornholm	4,2	Syddjurs	3,3
Høje-Taastrup	5,7	Assens	4,2	Odder	3,3
Kalundborg	5,6	Varde	4,2	Hedensted	3,3
Struer	5,6	Rødovre	4,1	Middelfart	3,2
Faxe	5,5	Næstved	4,1	Hillerød	3,1
Haderslev	5,5	Holstebro	4,1	Ikast-Brande	3,0
Odsherred	5,5	Kolding	4,0	Silkeborg	2,9
Vesthimmerland	5,4	Helsingør	4,0	Greve	2,8
Vordingborg	5,2	Ringsted	4,0	Solrød	2,8
Aabenraa	5,2	Billund	4,0	Lejre	2,8
Sønderborg	5,2	Frederiksberg	3,9	Lyngby-Taarbæk	2,5
Odense	5,1	Faaborg-Midtfyn	3,9	Dragør	2,5
Hjørring	4,9	Mariagerfjord	3,8	Rebild	2,5
Kerteminde	4,9	Fredensborg	3,8	Hørsholm	2,4
Albertslund	4,8	Frederikssund	3,8	Roskilde	2,3
Norddjurs	4,8	Ringkøbing-Skjern	3,8	Furesø	2,3
Frederikshavn	4,8	Aarhus	3,7	Favrskov	2,3
Nyborg	4,8	Svendborg	3,7	Rudersdal	2,2
Thisted	4,7	Gladsaxe	3,7	Gentofte	2,1
Glostrup	4,6	Ballerup	3,7	Skanderborg	2,0
Fredericia	4,6	Nordfyns	3,7	Allerød	1,8
Sorø	4,6	Lemvig	3,7	Egedal	1,4
Halsnæs	4,6	Hvidovre	3,6		
Randers	4,5	Horsens	3,6		

Anm: Se definition fattigdomsgrænse i boks 1. Ærø, Samsø, Læsø og Fanø er udeladt.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.